

LEEMANS, Victor Louis, politicus en socioloog (Stekene 21 juli 1901 - Leuven 3 maart 1971).

Zoon van een molenaar; behaalde eerst de onderwijzersakte, ging later aan Duitse universiteiten sociologie studeren en promoveerde tot doctor aan de Ecole des hautes études sociales te Parijs. Tijdens de Tweede Wereldoorlog secretaris-generaal van het Ministerie van Economische Zaken. Provinciaal senator van de Christelijke Volkspartij voor Antwerpen (1949-'71). Sedert 1958 ook lid van het Europese Parlement te Straatsburg, dat hij van 1965 tot '66 voorzat.

Leemans werd eerst, als jong onderwijzer nog, krachtig geholpen door christelijk-sociale figuren als Floris Prims en Edward Poppe, die hem aanzetten tot verdere studie en zijn werk- en vriendenkring verruimden. De nieuwe sociale stromingen die hij in het buitenland ging bestuderen en waarover hij in Vlaanderen lezingen hield, brachten hem in nauwer contact met de nationalistische kringen, die behoefte voelden aan een nieuwe maatschappij-kritische visie. Hij werd aldus hoofdredacteur van het Vlaams-nationale ideeënblad Jong Dietschland, dat de spreekbuis was van een groep die in een anti-democratische en anti-parlementaire richting evolueerde en de bestaande maatschappij door een nieuwe orde wilde vervangen. In zijn artikelen introduceerde en vulgariseerde Leemans de gedachtenwereld van de Duitse en Oostenrijkse katholieke corporatieve school, later ook de ideeën van de fascistische en nationaal-socialistische stelsels in een onleesbare stijl, die soms de indruk geeft dat hij de stof maar nauwelijks verteerd heeft. Zijn invloed op de Vlaamse intellectuelen was niet gering. Hij was nochtans niet heel Jong Dietschland: sommige medewerkers vertoonden radicale anti-Belgische tendensen, waarmee Leemans niet akkoord ging. Zijn staatkundige opvattingen lagen dichterbij de militante, naar een Belgische orde terug evoluerende gedachten van het Dinaso. In november 1936 werd hij de leider van de Vlaamsche Arbeidsorde, een gemeenschappelijk door het Vlaamsch Nationaal Verbond en Rex opgerichte corporatieve organi-

satie. Leemans verwierf zo nog meer invloed, ook in de hogere hiërarchie van het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV). Ten tijde van het concentratieakkoord tussen het VNV en de Katholieke Vlaamse Volkspartij schreef hij in *Volk en Staat* dat de concentratie moest leiden naar nieuwe politieke structuurbegrippen en de erkenning van een andere staatsvorm. In 1937 streefde hij naar de versmelting van de Arbeidsorde met de christelijke arbeidersorganisaties, maar die poging leverde geen resultaat op. Op 12 augustus 1940 kreeg hij, met de titel van secretaris-generaal, de leiding van het Belgische Ministerie van Economische Zaken en meteen de verantwoordelijkheid voor de evolutie van de Belgische economie in oorlogstijd. In die functie verdedigde hij met grote kracht de nationale belangen. Hij werd niettemin bij de bevrijding gearresteerd – zijn vrouw stierf van ellende – maar na drie jaar buiten vervolging gesteld. In het kader van de verzoenings- en verruimingspolitiek, die P.W. Segers in de Christelijke Volkspartij propageerde, aanvaardde hij een senatorszetel, wat hem wel kwalijk werd genomen door sommige nationalistische vrienden. Uit de na-oorlogse publikaties van Leemans (hij verzorgde o.m. een wekelijkse rubriek in *De Standaard* en was ook redacteur van *Kultuurleven*) bleek echter dat zijn denken sterk geëvolueerd was. Hij had een punt geplaatst achter het radicale nationalisme en situeerde voortaan de Vlaamse problematiek in het perspectief van de Europese eenwording en van het groeiproces der internationale, economische samenwerking.

WERKEN: *Zur soziologischen Gliederung Flanderns*, in *Süddeutsche Monatshefte* (1929); - *Kritiek der sociale Beweging* (1931); - *Pers en Universiteit in Duitsland* (1931); - *Het Nationaal-socialisme* (1932); - *Het Nieuwe Front* (1933); - *F. Toennies et la sociologie contemporaine en Allemagne* (1933); - *Carl*

Schmitt. Bijdrage tot de Sociologie van Staat en Po'itiek (1933); - *De vlucht in de idee. Het geestelijk dilettantisme van Max Lamberty* (1935); - *Politieke Sociologie* (1936); - *Hoogland* (1938); - *Inleiding tot de sociologie* (1938); - *Inleiding tot de economische politiek* (1938); - *Lodewijk de Raet nationaal-econoom*, in *Tijdschrift voor Economie en Sociologie* (1939); - *Werner Sombart. Zijn economie en zijn socialisme* (1939); - *Soeren Kierkegaard* (1956, tweede uitgave); - *Aanwezig verleden* (1957); - *De jonge Marx* (1962).

LITERATUUR: J. Florquin, *Victor Leemans*, in *Ten huize van...*, VII (1971, p. 100-136); - A. de Jonghe, *De personeelspolitiek van de Militärverwaltung te Brussel gedurende het eerste halfjaar der bezetting (juni-décember 1940)*. *Bijdrage tot de Studie van de Duitse Flamenpolitiek in Wereldoorlog II*, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, jg. 3, nrs. 1-2 (1972, p. 1-49).

MANU RUYS